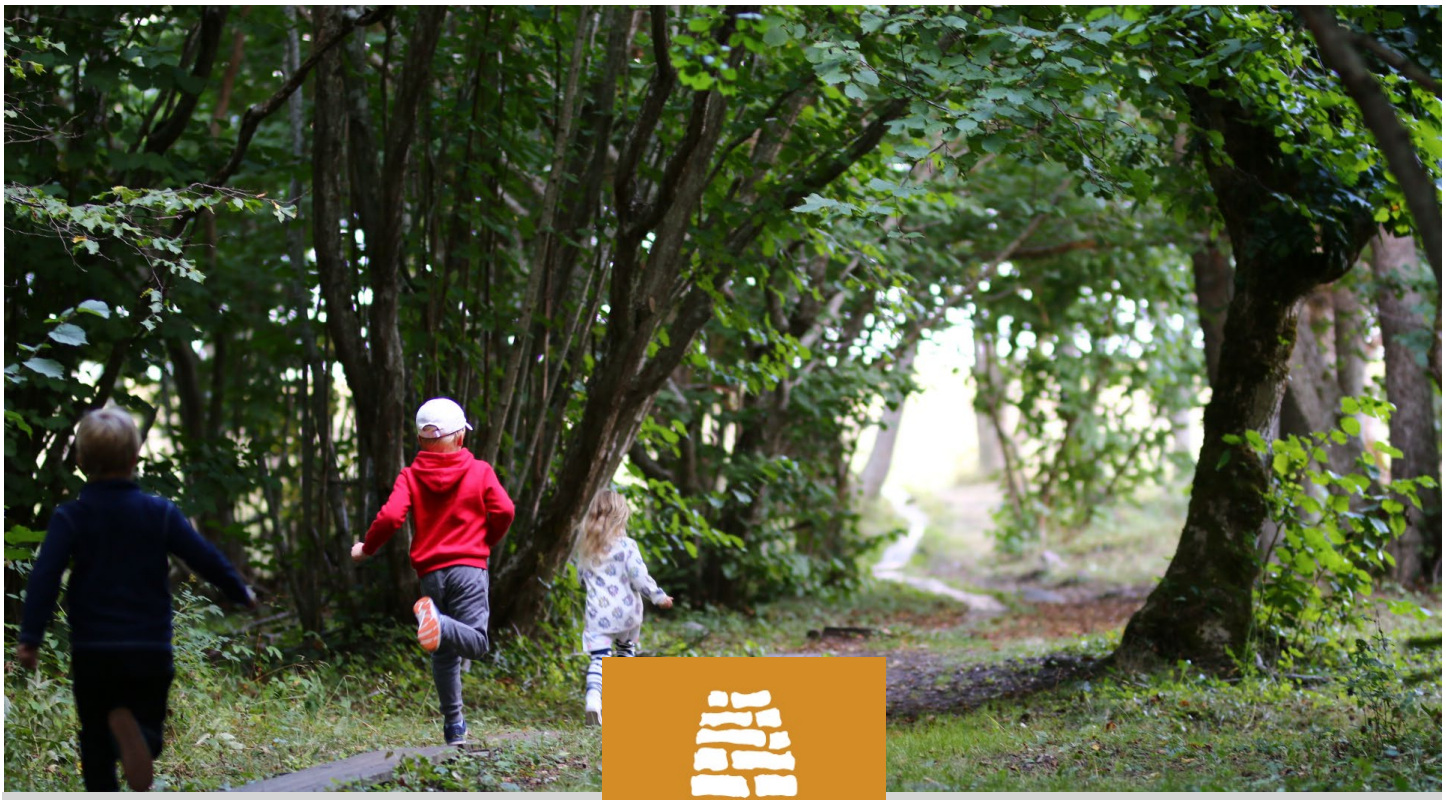

LOKALKRAFT
LEADER ÅLAND

VERKSAMHETSBERÄTTELSE 2020

Med Leader kan vi utveckla Åland

Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling
- Europa investerar i landsbygdsområden
Europeiska havs- och fiskerifonden

INLEDNING

Lokalt ledd utveckling på Åland 2014-2020 genomförs genom två program/EU-fonder:
Leader inom Ålands landsbygdsutvecklingsprogram 2014-2020 (Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling) och **Fiske-Leader** inom Det åländska genomförandet av Finlands operativa program för fiskerinäringen 2014-2020 (Europeiska havs- och fiskerifonden). Föreningen har två lokala utvecklingsstrategier som förvaltas av två lokala aktionsgrupper. Besökskontoret finns på Ålands Landsbygdscentrum i Jomala, mitt på Åland, där nu alla gröna och blå näringar finns representerade.

Under 2020 har så gott som det sista ur finansieringsramen 2014-2020 för Leader inom landsbygdsutvecklingsprogrammet och lokalt ledd utveckling inom fiskeriprogrammet fördelats. Sammanlagt har 98 projekt beviljats stöd under hela programperioden. Projekten har till största del varit kopplade till natur & miljö, bland annat fiskevårdsåtgärder, skapande av naturbeten, våtmarker och andra åtgärder för att öka biologisk mångfald och minska näringsläckage till vattendrag, men även tillgängliggörandet av platser i naturen och skärgården och kunskapsprojekt på temat natur- och miljö har beviljats. Utöver det har även projekt som skapar delaktighet och attraktionskraft i närområdet fått stöd, projekt som stärker bilden av fiskerinäringen, skapandet av förutsättningar för nya arbetsplatser, evenemang och turism samt projekt för kultur- och fritid.

Leader har under 2020 uppmärksammats för den lokala aktionsgruppens implementerande av strategin med fokus på natur- och miljö, både på EU-nivå, nationell nivå och regional nivå. Den oro som fanns tidigare om att det inte skulle finnas någon åtgärd för Leader inom Ålands genomförande av CAP-strategin (landsbygdsutvecklingsprogrammet) i framtiden, har under 2020 lugnats. Bland annat har näringsminister Fredrik Karlström i ett replikskifte i Ålands Lagtings plenum dementerat oron och berömt Leader Åland för det arbete man utfört under 2014-2020 i ett konstaterande att det ska fortgå även den kommande programperioden.

Programperioden 2014-2020 för landsbygdsutvecklingsprogrammet förlängs med två övergångsår, dvs 2021 och 2022. I samband med detta har det föreslagits ytterligare finansiering för Leader under dessa år så vi kan fortsätta bevilja stöd till projekt. Landskapsregeringen räknar med att kunna lämna in sitt förslag till programändring till EU-kommissionen i början av 2021. Det har även föreslagits extra finansiering för FiskeLeader genom en omdisponering i fiskeriprogrammet.

Detta är ett erkännande för Leader Ålands arbete och glädjande nyheter som innebär att det kommer att finnas stödmöjligheter till både fiskeleader- och övriga leaderprojekt under de två kommande åren.

Det här är ett mycket viktigt beslut för lokal utveckling på Åland. Mitt i en pandemi, skapas ekonomiska förutsättningar för satsningar på turism, för natur-, och miljövård, för rekreation, för delaktighet, trivsel och kompetensutveckling - för den åländska attraktionskraften.

Styrelsen för Lokalkraft Leader Åland
våren 2021

Tack vare
Lokalkraft Leader Ålands

105 MEDLEMMAR

24 privatpersoner
65 föreningar/organisationer
och alla 16 kommuner

arbetar vi tillsammans med
lokalt ledd utveckling på Åland

STYRELSEN & DE LOKALA AKTIONSGRUPPERNA 2020

Ordförandegruppen 2020: Styrelseordförande Brage Wilhelms, LAG-ordförande Therese Ling och FLAG-ordförande David Ståhlman

Styrelsen och de lokala aktionsgrupperna har haft fem möten per grupp under året, varav ett möte vardera via epost. Ordförandegruppen har träffats ett par gånger. Några ledamöter från grupperna har även deltagit i möten med lagtings-ledamöter och projektägare. Det planerades både studiebesök till andra leader-områden samt skolning i samband med projektbesök, men på grund av pande-min fick detta skjutas upp.

Föreningens vårmöte sköts upp till 11 juni och hölls som hybridmöte med 10 deltagare. I samband med mötet gavs information om nuläget och nästa programperiod samt presentation av några projekt som förordats stöd under 2019. Höstmötet ägde rum på Travbanan den 26 november där Ålands hästsportförening och Ålenskur Islandshästförening berättade om sina projekt för 13 deltagare.

STYRELSE

7 ordinarie, 3 suppleanter

LAG
DEN LOKALA AKTIONSGRUPPEN

Tredje sektor Privat sektor

Offentlig sektor

FLAG
FISKETS LOKALA AKTIONSGRUPP

Tredje sektor Privat sektor

Offentlig sektor

LOKALKRAFT LEADER ÅLANDS STYRELSE OCH AKTIONSGRUPPER 2020

STYRELSE	LAG	FLAG	Namn	Invald t.o.m	Representerar	Sektor
x			Jaana Ojanen	31.12.2021	Ål. 4H distrikt	tredje
	x		Elina Lindroos	31.12.2020		privat
	x		Karin Rosenberg-Brunila	31.12.2020	Ålands Natur & Miljö	tredje
	x		Marie Snällström	31.12.2020	FUIA	tredje
	x		Mattias Eriksson	31.12.2020		privat
x	x		Tage Eriksson	31.12.2020		privat
ordf	x		**Brage Wilhelms**	31.12.2020	Lumparland kommun	offentl.
x	ordf		**Therese Ling**	31.12.2020		privat
1s	x		Björn Gustbee	31.12.2020	Rädda Lumparn	tredje
	x		Kristian Packalén	31.12.2021	Kökar kommun	offentl.
x	x		Britt-Marie Williams	31.12.2021	Nybonds i Krogstad	tredje
x	x		Bo-Erik Sandell	31.12.2021		privat
2s	x		Jonny Karlström	31.12.2021	Brändö kommun	offentl.
3s	x		Anita Husell-Karlström	31.12.2021	Mariehamns stad	offentl.
	x	x	Airi Pettersson	31.12.2021	Kumlinge kommun	offentl.
	x	x	Maria Svedmark	31.12.2021	Föglö kommun	offentl.
x		ordf	**David Ståhlman**	31.12.2021		privat
		x	Peter Selander	31.12.2021		privat
		x	Jan Englund	31.12.2021	Kumlinge fiskelag	tredje
		x	Anki Håkans	31.12.2021	Ål. 4H distrikt	tredje
		x	Fredrik Lundberg	31.12.2020	Ålands fiskare	tredje
		x	Lukas Sandberg	31.12.2020		privat
		x	Roger Nordlund	31.12.2020		privat
		x	Sofi Helenius	31.12.2020		privat

STYRELSE	7	
Tredje	3	43 %
Privata	3	43 %
Offentlig	1	14 %
Kvinnor	3	43 %
Män	4	57 %
Ungdom	1	

LAG	15	
Tredje	4	27 %
Privata	5	33 %
Offentlig	6	40 %
Kvinnor	8	53 %
Män	7	47 %

FLAG	10	
Tredje	3	30 %
Privata	5	50 %
Offentlig	2	20 %
Kvinnor	4	40 %
Män	6	60 %

REGEL ENLIGT STADGAR 5-7 ord.	
Tredje	representerad
Privata	representerad
Offentlig	representerad
Kvinnor	>40%
Män	>40%
Ungdom	1 person <30 el. repres.

REGEL ENLIGT STRATEGI (9-18st.)	
Tredje	>26%
Privata	>26%
Offentlig	>20%
Kvinnor	>40%
Män	>40%

REGEL ENLIGT STRATEGI		
Tredje	>26%	minst 2/3
Privata	>26%	
Offentlig	>20%	
Män	>40%	
Kvinnor	>40%	

Betydande del skall ha bakgrund inom yrkes- sport- eller husbehovsfiske, vattenägare, fiskodling eller miljöorganisationer

KONTORET OCH ADMINISTRATION

Lokalkraft Leader Ålands besökskontor finns på Ålands Landsbygdscentrum vid Jomala Gård, tillsammans med fjorton andra organisationer inom de blå och gröna landsbygdsnäringarna. Där finns även tillgång till gemensamma mötesutrymmen. En representant från varje organisation under paraplyet Ålands Landsbygdscentrum ingår i en gemensam ledningsgrupp som delar aktualiteter och diskuterar gemensamma frågor en gång i månaden. Den första onsdagen i månaden arrangeras en Hållbarhetsfika, som organisationerna turas om att leda. Många goda synergieffekter både vad gäller utveckling av verksamheten, samarbeten, nätverkande och marknadsföring har skett tack vare flytten till Ålands Landsbygdscentrum.

Skarpnåtö fiskelags projekt Restaurering av fiskvandring till Leviksfjärden

Koordination och administration av driften av de två utvecklingsstrategierna och aktionsgrupperna utförs av Firma Alexandra de Haas, som arbetat i genomsnitt ca 120 timmar per månad sammanlagt uppdelat på de olika uppdragen för LAG, FLAG och föreningens övriga verksamhet under året. Uppdragen har utförts i relation till arbetsbelastningen under året, dvs. mer under vår och höst samt mindre under sommar och vinter. Genomförandet och implementeringen har fungerat bra och kundkontakten är god. Rådgivningsbehovet hos stödmottagarna är stort och ökar med åren ju fler projekt som beviljas stöd. Arbetsbelastningen är tidvis mycket hård och kräver ett effektivt genomförande med en helhetssyn och många bollar i luften. Det finns mycket fördjupning som kunde utföras utöver det som tiden räcker till med nu, t.ex. vad gäller nätverkande, utvärdering, utredning, lagstiftning, bevakning och skolningsinsatser för de lokala aktionsgrupperna och projekten. Situationen är inte hållbar i längden, vilket kommer att påpekas i utvärderingen av programperioden. Ledamöterna i styrelsen och de lokala aktionsgrupperna är aktiva och engagerade och nätverket stort.

Fiskets lokala aktionsgrupp (FLAG) har även köpt tjänster av Firma Levande Natur Åland (Filip Blomberg) för att utföra uppsökande verksamhet kopplat till fiskerelaterade projekt. Inom ramen för det har åtgärder utförts som informationsutskick till alla fiskelag, annonsering i kommunbladen, deltagande på olika fiskelagsmöten samt rådgivning och projektbesök.

Wessingsboda fiskelags projekt Gäddans väg till Öfladorna

EKONOMI

Både LAG och FLAG-driftens och föreningens kostnader blev lägre än budgeterat under året, vilket kan förklaras av covid-19 pandemin då bl.a. resor uteblev.
Den lokala aktionsgruppen har enligt ursprungligt beslut 290 000 euro för drift och administration under perioden 2015-2020, varav 58 000 euro betalades ut i förskott redan 2016 och 232 000 betalas ut i efterskott mot delredovisning varje år i mars och september. Förskottet har legat orört under åren. Efter den senaste redovisningen i september 2020, har ca 223 400 euro redovisats sammanlagt under programperioden. Det innebär att ca 8 600 euro kan betalas ut i samband med nästa redovisning, resten kvittas mot förskottet.
Driften för Fiskets lokala aktionsgrupp är budgeterad till 120 000 euro under åren 2016-2020 och hittills har ca 89 000 euro använts (ca 80 500 redovisat), vilket innebär att ca 30 000 euro finns kvar av programbudgeten.

Ålands landskapsregering har förordat en ökning av både FLAG och LAG driften i samband med extra budgetmedel till projektstöd för 2021-2022 genom en programändring som för närvarande väntar på beslut från EU-kommissionen.

PROJEKT

Fortsatt stor projekttillströmning
Den lokala aktionsgruppen (LAG) har beviljat ca 213 000 euro i stöd till 15 projekt under 2020. Ett ytterligare projekt som förordades stöd under året, med miljöförbättrande avsikter att skapa en sedimenteringdsamm, avslogs av Ålands landskapsregering. En rättelseyrkan lämnades in av sökande och LAG har lämnat in ett utlåtande med besvär över beslutet och anser att motiveringen till avslag inte var förenligt med leaderprincipen och underminerar den lokala aktionsgruppens roll.

Fiskets lokala aktionsgrupp (FLAG) fick in mer ansökningar än vad som fanns i budgetramen och blev tvugna att göra urval. 10 projekt beviljades stöd under 2020 för en sammanlagd summa om ca 240 000 euro.

Av de 36 projekt som FLAG förordat stöd har 24 projekt slutförts under programperioden, hittills har dock enbart 10 projekt lämnat in sina slutredovisningar, övriga under början av 2021. 33 av de 62 LAG-projekten har hittills lämnat in sin slutredovisning.

Båda aktionsgrupperna har således beviljat alla budgeterade medel för 2014-2020 och fick glädjande nog beskedet att ytterligare finansiering kommer att finnas till förfogande för LAG och FLAG under 2021-2022. Landsbygdsutvecklingsprogrammet förlängs med två övergångsår och får finansiering från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling och Ålands landskapsregering för att täcka upp detta. Fiskeriprogrammet fortgår så länge det finns medel kvar och landskapsregeringen har föreslagit en omfördelning som innebär utökad finansiering till åtgärden Lokalt ledd utveckling, dvs fiskeleader/FLAG.

Se alla projekt: www.leader.ax/tidigare-projekt-inspiration

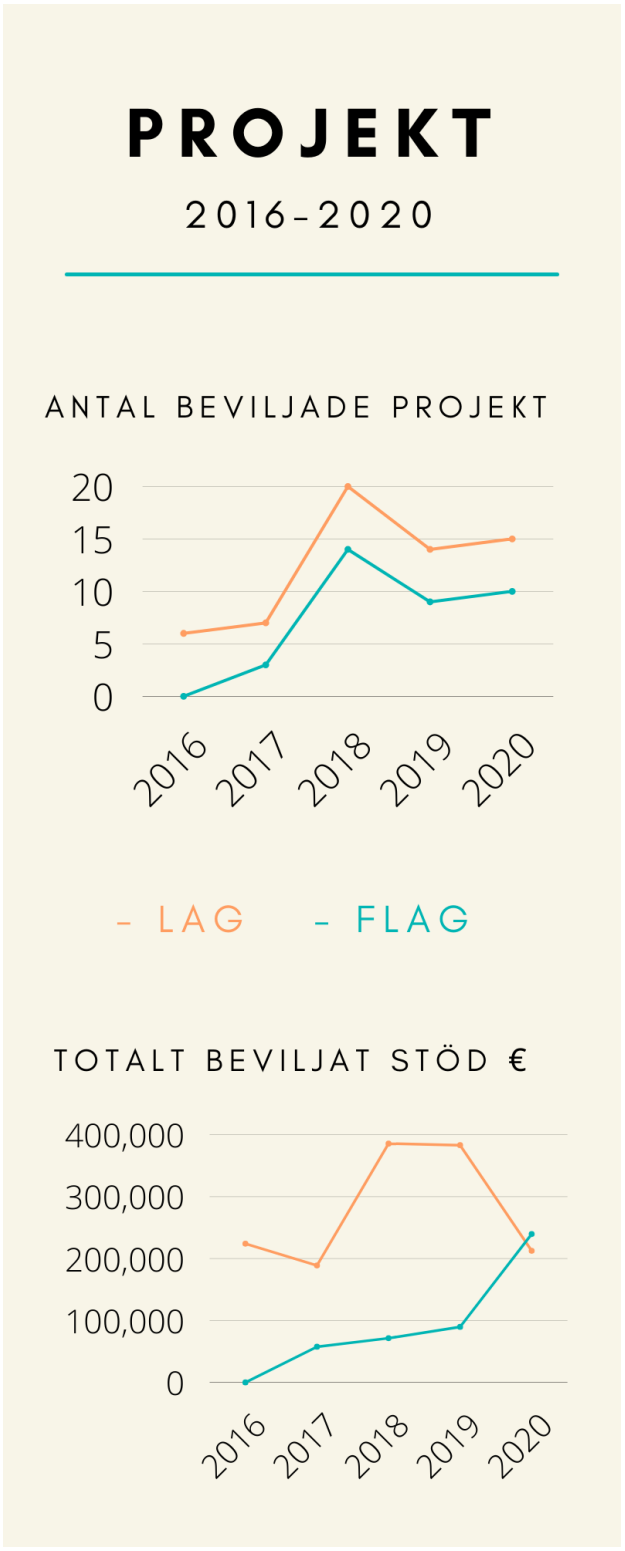

LEADERPROJEKT (LAG)		Förordat 2016		Förordat 2017		Förordat 2018		Förordat 2019		Förordat 2020		Förordat sammanlagt inkl. övr. offentl.		
Tyngdpunktsområ	Budget	Stödsumma	Antal	Stödsumma	Antal	Stödsumma	Antal	Stödsumma	Antal	Stödsumma	Antal	Stödsumma	Antal	%
Samhällsutveckling	497 000	142 513	3	139 391	4	104 209	6	124 081	6	65 410	4	575 604	23	116 %
Natur & Miljö	597 000	78 902	2	19 992	2	149 847	10	184 322	6	136 810	10	569 874	30	95 %
Kunskap	200 000	2 694	1	29 520	1	131 533	4	35 100	1	-	0	198 847	7	99 %
Samarbete (LAG)	50 000	-	0	#	0	-	0	39 600	1	10 400	1	50 000	2	100 %
Totalt	**1 344 000**	**224 108**	**6**	**188 903**	**7**	**385 589**	**20**	**383 104**	**14**	**212 620**	**15**	**1 394 324**	**62**	**104 %**

FISKELEADERPROJEKT (FLAG		Förordat 2016		Förordat 2017		Förordat 2018		Förordat 2019		Förordat 2020		Förordat sammanlagt		
Fokusområde	Budget	Stödsumma	Antal	Stödsumma	Antal	Stödsumma	Antal	Stöd	Antal	Stöd	Antal	Stödsumma	Antal	%
Miljö	240 000	-	0	52 332	2	34 709	11*	41 609	4	126699	4	255 349	21	106 %
Kunskap	100 000	-	0	~~13 288 *~~	~~1~~	23 049	2	~~15396*~~	~~1~~	52120	3	75 169	5	75 %
Upplevelse	140 000	-	0	5 280	1	13 708	2	48 071	4	60813	3	127 872	10	91 %
Totalt	**480 000**	**-**	**0**	**57 612**	**3**	**71 466**	**15**	**89 680**	**8**	**239632**	**10**	**458 390**	**36**	**95 %**

EGNA PROJEKT

Fisken ska fram

Sedan 2018 driver Lokalkraft Leader Åland ett temaprojekt inom ramen för Ett hållbart fiskeÅland 2014-2020 som delfinansierar flera mindre delprojekt på temat fiskevård. Under hösten 2020 utfördes en uppföljningsstudie av delprojekten. De flesta delprojekt fick önskade resultat av sina åtgärder och projekten bedöms i helhet som lyckade. Delprojekten upplevde att planering och utförande gick enligt planeringen och de allra flesta har besökts efter åtgärden och projektdeltagarna har kunnat bedömt åtgärden. En praktisk svårighet som kommit fram var för delprojekten som jobbade i områden med tät vassvegetation. För de delprojekt som inte nådde önskade resultat var problematiken en brist på vatten inne i och innanför täta vassområden, vilket gav svårigheter vid röjning och för lite vatten för att åtgärden ska gynna fiskens reproduktion. Här enades de projekten om att noggranna förstudier behövs för att kunna undvika det i framtiden, att man inte kan förlita sig på flygfoton utan att områden måste besökas fysiskt och bedömas även om områden med tät vass är otillgängliga. För de andra delprojekten som jobbade med tät vass kunde man konstatera att röjning i tät vass kräver mycket arbete och är tidskrävande. Vassen har också en mycket snabb återväxt och det kräver flera års återkommande röjningar samt planering för framtida skötsel för att nå önskade resultat.

Delprojekten har bemötts positivt från samhället och flera har väckt ett vidare intresse för fiskevård. Projekten har också bedömt framtida arbete kring åtgärden och kunnat följa upp effekterna eller har planer på att göra det. Här kunde delprojekten enas om att vassen har en snabb återväxt och kräver ett långvarigt tänk för att kunna hålla ett åtgärdat område öppet. Något som också är viktigt att lyfta i samband med planering av projekt. Projektets slutredovisning lämnas in under början av 2021.

Havsöring från hav till hav

Havsöring från hav till hav är ett samarbetsprojekt mellan Leader Åland och Leader Bohuskust och Gränsbygd. Åland och Bohuslän är två nordiska sportfiskedestinationer som har ambitionen att locka till sig fler havsöringsfiskare. I Bohuslän, som har en liknande skärgårdsmiljö som Åland, finns pågående sportfiskeprojekt Fjordguiderna och Havsöringsvägen och på Åland har vi en liknande struktur med liknande projekt som idag får stöd via Leader. Målsättningen är att samla våra gemensamma nämnare kring havsöringsfisketurismen och tillsammans marknadsföra våra produkter mot en internationell arena. Genom att förena våra resurser kan vi boka upp större mässytor och synas bättre. Projektet fortsätter under 2021.

Samarbetsprojekt Spektrum

Lokalkraft Leader Åland och Finlandssvenska 4H och Yrkesakademin i Österbotten inom Leaderområdet Aktion Österbotten driver ett interregionalt samarbetsprojekt. Projektet skall lyfta upp och marknadsföra temat hållbarhet genom att sprida information och goda exempel på hållbart agerande i vardagen, hållbar utveckling och cirkulär ekonomi, samt ge möjlighet till nätverkande mellan hållbarhetsaktörer på Åland och i Finland, utbyta bestpraxis och inspirera till handling och utveckling. Harriet Strandvik (HS Consulting) är anlitad projektledare för den åländska delen av projektet.

Smartare tillsammans

I projektet Smartare tillsammans samarbetar leadergrupperna Lokalkraft Leader Åland rf, I samma båt - samassa veneessä rf ry och Pomoväst rf kring byautveckling, natur och miljöfrågor samt det egna kvalitetsarbetet. Arbetet görs genom gemensamma studiebesök, webinarier och utbyte av erfarenheter mellan grupperna. Målsättningen är att genom projektet skapa nya nätverk för samarbete mellan grupperna och därmed öka kvaliteten på arbetet inom Leaderverksamheten. Under hösten 2020 hölls den första workshopsrundan på temat 'Leadergruppernas eget arbete' vid tre tillfällen online. Leaderkontorens personal samt Ålands LAG ordförande deltog. De tre tillfällena handlade om urvalskriterier, utvärdering och krisberedskap. En sammanfattande virtuell workshop för alla ledamöter i de tre lokala aktionsgrupperna planeras till början av 2021.

PROJEKT BEVILJADE AV LAG 2020

Cirkulär stadsodling (Emmaus Åland rf)
Emmaus Åland rf vill på ett tydligt, pedagogiskt och engagerande sätt visa på vikten av att inte bryta kretsloppet, att inte bara tänka cirkulärt utan även handla cirkulärt. Projektet ska vi visa hur och här ska alla kunna vara med och tydligt känna och se att de är en del av kretsloppet – på riktigt. Föreningen kommer att fokusera på den urbana miljön och hur de mitt i stan (Mariehamn) kan bidra till sunda kretslopp. Likaså ska de visa på vikten av matsäkerhet och möjligheterna med självförsörjning i urbana miljöer.

Munsäng 2020 (Asterholma byalag rf)
Upprusta och utöka kapaciteten för småbåtar i den gemensamma byhamnen "Munsäng" på Asterholma (Brändö) som är öppen för alla. I anslutning till hamnen på det samfällda området restaureras också en gammal typisk sjöbod för att bevara den genuina skärgårdsmiljön.

Oval- och passbana vid Ålandstravet (Ålenskur Islandshästförening rf)
Byggnation av kombinerad sport- och geadingakeppnibana med tillhörande passbana för förutsättning till att arrangera större mästerskap på Åland, såsom Nordiska Mästerskapen för islandshäst. Projektet medför en ökad synlighet för den åländska hästsporten, gynnar barn- och ungdomar samt kan verka som en knytpunkt för islanshästintresserade i Norden. Tävlingar av world-ranking-status kan i och med byggnation av en godkänd bana arrangeras på regelbunden basis vilket ökar inresandet till Åland även utanför turismsäsongen. Banan skulle även vara en förutsättning att arrangera avelsvisningar på Åland, vilket i sin tur skulle sporra den åländska aveln.

Vassröjning genom Gräset (Gottbys Samfällda)
Öppna upp en i mannaminne använd inomskärs farled för aktivitetsturism och samtidigt förbättra vattengenomströmmning och hjälpa fiskbeståndet. Insatsen möjliggör och uppmuntrar naturturism som kajak/paddel rutt för lokalbefolkning och turister, fågelskådning, men även möjlighet att röra sig med liten båt. Informationsskyltar planeras vid inloppen till Gräset för att beskriva både natur, miljö och historia.

Stora Båtskär (Föreningen Stora Båtskär rf)
Föreningen Stora Båtskär rf har i nära samarbete med Archipelago Pares rf bestämt att restaurera lotsstugan på Stora Båtskär i Nyhamns arkipelagen och skapa ett nytt besöksmål med fokus på kulturhistoria i ytterskärgården med inriktning på samspelet mellan människan och naturen.

Förbättring av vattenanvändningen på Travbanan (Ålands hästsportförening rf)
För att inte belasta dricksvattentillgången, vill Ålands hästsportsförening anlägga en borrbrunn på deras område med en tillhörande vattencistern för lagring av vatten.

Virtuella stängsel för åländska förhållanden (Ålands hushållningssällskap rf)
Naturbeten är en del av Ålands kulturlandskap och bevarandet av dessa är viktigt för att upprätthålla en hög biodiversitet. Ett virtuellt stängsel fungerar så att djuren har en transponder som hänger i ett halsband. Djurägaren ritar upp ett virtuellt stängsel i sin telefon eller på en platta. Djurets transponder känner av om djuret kommer i närheten av det virtuella stängslet med hjälp av GPS teknik. Om djuret närmar sig betets gräns kommer en ljudsignal att höras från transpondern. Ljudsignalen ökar i styrka fram till betets gräns. Om djuret väljer att fortsätta över gränsen får djuret en elstöt från transpondern. Projektets fokus ligger inte i framtagandet av själva tekniken. utan endast testa systemet i åländska förhållanden, i samarbete med Sveriges forskningsinstitut RISE för att säkerställa att det håller måttet enligt Ålands lagstiftning och kan vara till nytta för biologisk mångfald, djurvälfärd, landskap och lantbrukarens konkurrenskraft på Åland.

Solel på kobbarna (Kobba Klintars Vänner rf)
Projektets mål är att minska användningen av bensin på Kobba klintar, genom att installera solceller på taket till toaletterna och att en elcentral i oljemagasinet.

Tusenskönan i toppskick (Ålands natur och miljö rf)
Parken Tusenskönan är en fristad för kulturväxter i centrala Mariehamn. Genom projektet slutförs en större omplantering som talkoarbete, under ledning av kunnig trädgårdsmästare. Deltagarna får kunskap om kulturväxter och trädgårdsskötsel. Projektet gynnar biologisk mångfald och skapar en grön oas, till glädje för ålänningar och besökare. I projektet ingår studiebesök och föreläsningar.

Integrerad skyddszon i Snicknäs (Lumparlands kommun)
Anläggande av en integrerad skyddszon (fosforfälla) vid Kapellvikens västra strand invid ett utfallsdike. Genom rening av vattnet som rinner i det aktuella utfallsdiket eftersträvas en förbättrad vattenkvalitet i recipienten Kapellviken. En badplats finns också i viken, vilken tidvis varit omöjlig att använda på grund av vattnets dåliga kvalitet. En bättre vattenkvalitet i viken ökar vikens användningsmöjligheter samt trivseln i området.

Hammarudda multifunktionella våtmark (Ulla Eriksson, jordbrukare)
Projektet skapar en våtmark och ett kommunikationsmaterial som fungerar som lättillgänglig vägledning för lantbrukare och markägare som är intresserade av att anlägga en våtmark.

Tvåstegsdike i Haga (Henry Lindström jordbrukare)
Anläggning av ett tvåstegsdike och en fosforfälla längs ett större utfallsdike som dränerar Storängen i Haga, Saltvik. Syftet är att förbättra vattenkvaliteten i diket och minska erosionen längs dikeskanterna.

Våtmark Ämnäs (Harry Söderberg, jordbrukare)
En våtmark för att nyttja en naturresurs (vatten) i kombination med att öka biologisk mångfald. Platsen öppnas upp som referensanläggning åt Hushållningssällskapet, landskapsregeringen och besöksplats för Ålands naturskola, samt övriga intresserade. På området planeras flytbrygga, lusthus, sittplats och skyltar med information. Dessutom kunde man även kunna ta ut en del vatten till bevattning av våra odlingar, vilket finansieras skilt. Väg och vändplan med parkeringsmöjligheter ligger invid området.

Restaurering av naturbeten i Mångstekta (Andreas Nordlund)
Restaurering av ca 5,5 ha skog & ängsmark som skall stängslas in för att betas av mjölkkor som tagits ur mjölkproduktion.

PROJEKT BEVILJADE AV FLAG 2020

Så in i vassen! (Brändö bys fiskelag och samfällighet)
Fiskelagen på Brändö samarbetar med lantbrukare under 2020 för att på ett regenerativt sätt utnyttja vassen som en resurs i ett lokalt näringskretslopp. Koordinerade miljöförbättrande insatser stärker biologisk mångfald och bidrar till bättre strand-, vatten-, och fiskevård. Pilotprojektet jobbar fram en modell för att skapa underlag för en fortsatt kontinuerlig verksamhet. Projektet är en miljöförbättrande åtgärd som har för avsikt att på ett betydande sätt minska näringsbelastningen.

Rastplatser i skärgården (Ålands organiserade fiskeguider rf)
Minst fyra nya rastplatser i skärgården skapas, tillgängliga för allmänheten i syfte att öka fiske- och naturupplevelser. Platserna kommer förses med betongflytbryggor eller enklare angöringspunkt, förtöjningsbojar, grillplats, stockbänkar, informationsskyltar, väderskydd. Två av platserna kommer handikappanpassas och förses med Y-bom samt spång för underlättande av ilandstigning och vistelse. Rastplatsinstallationerna utförs så att de lätt kan monteras ned och lämna platsen oberörd med undantag för fåtalet borrhål i berg. Platserna kommer skötas av föreningens medlemmar de fem första åren med målsättning att därefter fortsätta utveckla rastplatserna tillsammans med markägare.

Öppna Gloet (Östergårds lantbruk)
En igenväxt strandäng öppnas upp för att öka den biologiska mångfalden, långsiktigt säkerställa lekförutsättningarna i sjön Gloet 300 m uppströms en fiskvandringsled och återskapa ett naturskönt område i ytterskärgården. Projektet avser inspirera övriga områden att vidta liknande åtgärder.

Renovering av fiskestuga på Dömmarskär (Enklinge fiskelag)
Enklinge fiskelag förvaltar en fiskestuga på holmen Dömmarskär, väster om Enklinge. Holmen är en del av Enklinges samfällda landområden och där har tidigare funnits ett fiskeläge. Stugan är i stort behov av renovering för att kunna nyttjas av kommande generationer. Tanken är att en stor del av arbetet skall utföras på talko. Målgruppen är lokala ortsbor, lokala fiskare samt sportfiskare

Restaurering av våtmarksområde i Gloet, Sund (Landskapets Fastighetsverk)
Gloet i Bomarsund är en del av ett större område rikt på kulturminnen. Historiska kartor visar att Gloet har varit en vattenspegel åtminstone tidvis under året ända fram tills 1936. Projektet ämnar återställa den vattenspegeln och genom åtgärden återskapa en landskapsbild som tidigare funnits samt iordningställa ett lekområde för vårlekande fiskarter, främst rovfisk som gädda och abborre. Lekområdet planeras enligt modell från Sportfiskarna i Sverige och ett fungerande koncept som kallas för gäddfabriker. Planen ger en 4 ha stor vattenspegel med 30 cm djupt vatten. I projektet kombineras fiskevård med jaktvård och naturrekreation med vandringsled, informationsskyltar om naturvärdena inom våtmarksområdet samt utkiksplatser och fågeltorn. Samarbetspartner i projektet är Prästö-Bomarsunds samfällda vattenområden, Sunds jaktvårdsförening, Ålands fiskevårdsförening, Ålands fågelskyddsförening och Archipelago Pares.

Ståtar, späck och skrävlor (Archipelago Pares rf)
Archipelago Pares vill öka intresset och förståelsen för vår uråldriga säljaktstradition på Åland. Sälens fantastiska återhämtning i Östersjön medför en i dagsläget nästan helt outnyttjad resurs, något vi tror beror på dels handelsförbudet med sälprodukter men också en försvinnande kunskap i hur jakt och tillvaratagande skall gå till. Projektet består av workshops, inspirationsseminarium och expertföreläsningar inom ämnet öppna för allmänheten. Genom att skapa ett ett tryckt material som beskriver jakt och hantering,, bjuda in allmänheten och nyckelpersoner till seminarium och workshops förmedlar projektet en inblick i vilken fantastiskt naturresurs sälen är, vilket kulturarv den representerar och hur en framtida förvaltning kanske kunde se ut.

Hullvik brygga (Vårdöby fiskelag)
Hullvik postbrygga har i generationer fungerat som fisklandningsplats och servicebrygga för fiskets behov. Bryggan grundrepareras i projektet. Bryggan har inte några permanenta hyrda eller ägda båtplatser, utan används som servicebrygga för fiskare, lastnings- och lossningsplats för fiskodlare, för utsättning av sättfisk samt allmän brygga för byborna. Platsen är historisk eftersom den gamla postrotevägen även gick till Hullvik. Postrotevägen och bron är öppen för allmänheten.

Inköp av septiktanks tömningspump (Karlby samfällighet/fiskelag)
Tillgängliggöra tömning av septiktankar och reducera utläpp av kväve och fosfor och därmed minska övergödningen i området.

Fiskets ansikten (Ålands fiskare rf)
Syftet med projektet är att genom tre olika korta videoporträtt för att skapa en positiv bild av näringen som helhet och att det skall öka intresset för yngre människor att engagera sig i näringen. Detta för att visa att utkomst från havet fortfarande är ett möjligt val för människor som vill skapa sin egen försörjning och framtid. I porträtten skildras en yrkesfiskare, en fiskeguide och en fiskodlingsarbetare. Filmerna ackompanjerar en kampanj för att främja konsumtionen av lokal fisk på Åland, samt visas under en skolturné för åländska högstadieelever.

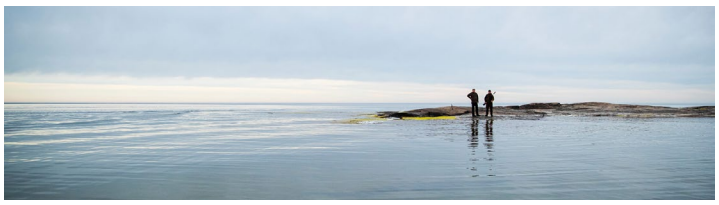

MARKNADSFÖRING OCH SYNLIGHET

Förutom rådgivning, beredning och hantering av stödansökningar är det viktigt att lägga tid på att sprida information om förverkligandet av programperioden. På www.leader.ax publiceras nyheter, information om ansökan och redovisning, beviljade projekten och annat inspirationsmaterial. Under 2019-2020 köpte LAG tjänster från Flygfoto Ab för att ta drönarfoton från sådana projekt som inte är så fysiskt lättillgängliga för allmänheten (naturbeten i första hand). Drönarbilderna har lagts in på hemsidan under de projekt det berör. Hemsidan har fått mycket beröm sedan den lanserades, bland annat av andra leader-områden och av utvärderare av FLAGområden i Finland. Runt 4400 unika personer besökte sidan under året, sammanlagt gjordes över 14800 visningar. Utöver Leaders egna hemsida finns föreningen även omnämnd på Ålands Landsbygdscentrums sida www.landsbygd.ax.

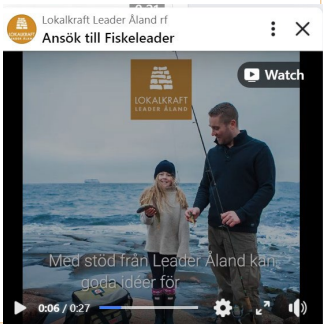

Lokalkraft Leader Åland hade i slutet av året 363 följare på Facebook (jfr 286 st. 2019) och 210 följare på Instagram. Andra marknadsföringskanaler som använts under året är bl.a. lokala tidningar, kommunblad och radio, Landsbygdens Folk, Fiskarposten, Landsbygdsnytt, tidsskriften Skärgård samt via samarbetsorganisationer och nätverk.

Under året fanns Leader omnämnt i lokalmedia över 70 olika tillfällen.

ÅLAND I EU

Leader Åland uppmärksammades även internationellt under 2020. Europeiska landsbygdsnätverket utförde en **fallstudie om LEADER och miljömässig hållbarhet på Åland**[1] som publicerades under våren.

I november bjöds Leader Åland in till **ENRD LEADER thematic lab 'Developing local strategic approaches to address green issues'**[2] där Alexandra de Haas höll presentationen Transition to a green economy samt deltog i en diskussionspanel.

[1] https://enrd.ec.europa.eu/publications/promoting-transition-green-economy_en
[2] https://enrd.ec.europa.eu/sites/enrd/files/tl5_leader-egd_highlights-report.pdf

LEADER ÅLAND UTSES TILL FINLANDS LEADERPÄRLA 2014-2020

I samband med de virtuella Leaderdagarna i Finland arrangerade det finländska landsbygdsnätverket tävlingen "Leaderpärlor", för första gången. Leadergrupperna deltog i tävlingen genom att bidra med en två minuters film per landskap i Finland som representerade en sk. Leaderpärla – ett projekt, ett nytt tillvägagångssätt, ett samarbete eller något annat som genomförts under programperioden 2014-2020 som har varit särskilt positivt.

Istället för att välja ett specifik projekt så valde Leader Åland att lyfta ett tema.
I det åländska LBU-programmet står det att sk. icke-produktiva investeringar som våtmarker och naturbeten skall genomföras med Leadermetoden. Det var en utmaning att marknadsföra nya typer av projektstöd till en ny kundgrupp, men efter att ha lyckats bra med det, ville Leader Åland visa med filmen att man kan göra nästan vad som helst med Leadermetoden och lokalt ledd utveckling. Naturen och miljön är viktigt för oss alla och skall både vårdas och nyttjas med omsorg.

I tävlingen, som var uppgjord i Eurovision-stil, gavs poängen 5, 6, 7, 8, 10 och 12 i direktsändning från alla landskap i Finland - och Åland vann!

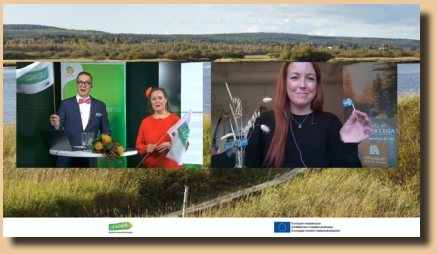

I Finland finns 55 leadergrupper inklusive Åland. Lokalkraft Leader Åland är en liten grupp som har arbetat hårt för att förverkliga den lokala utvecklingsstrategin under programperioden 2014-2020, med stort fokus på natur och miljö.
Vinsten var ett mycket fint erkännande för vårt arbete och alla projektägare!

Taken ger ådorna häckningsplatser

Återställt djurbete ska locka naturälskare

Oval för Islandshästar byggs på Åland

"Det blir Finlands bästa anläggning"

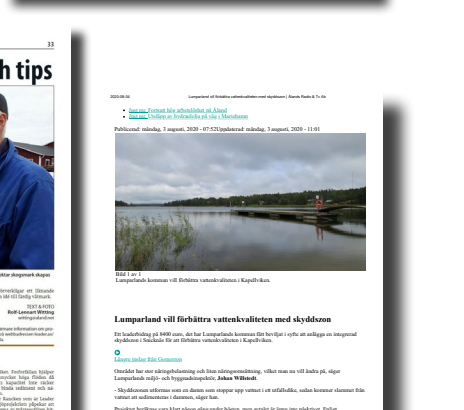

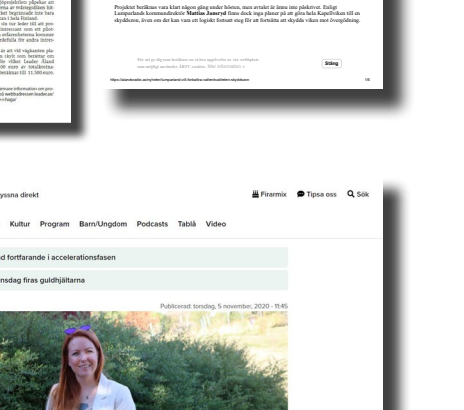

Våtmark blir film med råd och tips

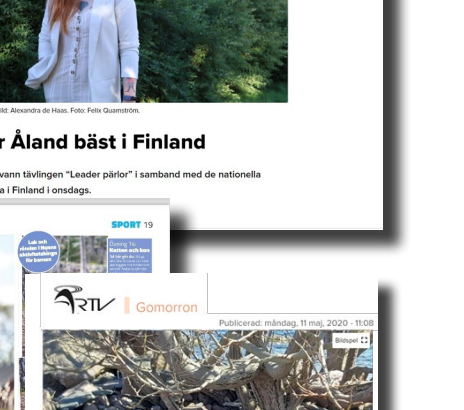

Pilotprojekt på Åland med tvåstegssdike och fosforfälla

Talkoarbete värt pengar när man söker Leaderstöd

Leader Åland bäst i Finland

Bygger kretsloppspark på parkering i centrum

Jukka Suominen kan återvända till Rederi Ab Eckerös styrelse

Över 20 vandringsleder och -stigar rustas upp på Åland

Får digitala kartor och enhetliga skyltar

Ådsafari på Båtskär

Tidigare i våras påbörjade Ådans vänner ett projekt ute på Båtskären och kringliggande öar. För att skydda de häckande ejderhonorna har man bland annat byggt 250 ädtak.

Lucas Wideman:

NÅGRA HÄNDELSER UNDER 2020

Covid-19 pandemin begränsade verksamheter runt om i världen. Vad gäller den lokala aktionsgruppens verksamhet ställdes evenemang in och digital anpassning fick göras. Ett LAG-möte hölls helt digitalt, vilket fungerade väl och 15 av 18 personer deltog. Projektrådgivning har skett både via telefon och via videomöten. Flera stödmottagare har hört av sig med oro för genomförandet av deras projektaktiviteter. Den gemensamma LAG-träffen för de svensktalande/tvåspråkiga Leaderområderna ställdes in. Så även den Svenska landsbygdsriksdagen, Finlandssvenska landsbygdsriksdagen, föredraget "Vilken politik krävs för en levande landsbygd och skärgård" (Kjell Hansen) som ABF Åland skulle arrangerat tillsammans med Lokalkraft Leader Åland och många fler aktivititer.

FLAG planerade en dagsresa under våren till Leader Gästrikebygd, Sverige, vilken ställdes in på grund av Covid-19 och undantagstillståndet. FARNET, nätverket för Fiskeleader i EU bjöd in till ett transnationellt seminarium: Baltic and inland seminar "Preparing better FLAG strategies for post 2020" i Litauen i maj-juni 2020. Seminariet blev sedan uppskjutet till våren 2021.

Europeiska landsbygdsnätverket, European Network for Rural Development – ENRD skulle arrangera ett seminarium på temat "Leader in the future" i mars 2020 och Leader Åland var en av 150 deltagare som blev antagna för att delta. Dessvärre inhiberades även det evenemanget.

Trots den oroliga situationen och många inställda evenemang, fanns det möjlighet att delta i flera arrangemang under året.

Studietur med politiker till blå och gröna näringar
På studieturen som Landsbygdsutvecklingen koordinerade för ledamöter i lagtinget, ministrar i landskapsregeringen och tjänstemän från näringsavdelningen och miljöbyrån presenterades Leader. I övrigt fick de ca 30 politikerna och tjänstemännen allmän information om landsbygdsnäringarna och livsmedelsstrategin. Övriga företag och organisationer som presenterade sig i bussen var ÅCA, AB Lantbruk, Chipsters Food Ab, Ålands Hushållningssällskap rf, Ålands Fiskare rf, Ålands Fiskodlarförening rf, Ålands Producentförbund rf, Landsbygdsutvecklingen, Skördefestens Vänner rf och Orkla Confectionery & Snacks Finland Ab. Under dagen besökte man WJ Dahlman/Dinera, mjölkgården Johannisbergs Gård, Ålands Skogsindustrier, Pub Stallhagen/Bryggeri Stallhagen, Ålands Trädgårdshall, lök- och potatisodlaren Johan Holmqvist.

Deltagande i kommundirektörsmöte
Kommundirektörerna på Åland fick en presentation om arbetet med lokalt ledd utveckling och Leader på Åland under deras möte i februari 2020.

Landsbygdsgalan 2020
Landsbygdsgalan arrangeras vartannat år och riktar sig till jordbrukare, fiskare, fiskodlare, livsmedelsförädlare, skogsägare och alla organisationer inom landsbygdsbranschen. Precis innan Covid-19 slog till mot Finland och hårdare restriktioner infördes, samlades ca 180 personer på Breidablick, Finström för att uppmärksamma företagare inom landsbygdsnäringarna genom prisutdelning på galan, bland de ca 80 nominerade.

Priset för främjande av den åländska fiskerinäringen 2020 gick till Seglinge fiskelag för det fiskeleaderfinansierade Västersjöprojektet och dessuom överraskades Alexandra de Haas med ett uppmärksammade av Ålands fiskare och Ålands fiskodlarförening för sitt arbete inom Leader.

Agenda 2030 och hållbar utveckling
På G18 i Helsingfors hölls ett hybridseminarium om hållbar utveckling och smarta byari februari. Bland annat föreläser Elin Slätmo från Nordregio om Globala mål för lokala kontexter – nordiska erfarenheter, Christina Gestrin från Finlands kommunförbund pratar om Klimatarbetet startar i kommunerna, Nora Backlund från Finlands svenska 4H talar om Case: "SPEKTRUM"-projektet med bl.a. en hållbarhetsvecka och Marianne Selkäinaho från jord- och skogsbruksministeriet som håller tal om Smarta byar – vad är det och varför bör Finland satsa på smarta byar? Arrangörer var Svenska lantbrukssällskapens förbund/Svensk Byaservice och IDNET.

Presentation av Leader och Smart villages tillsammans med Smart Energy Åland på Ämnäs stormöte
Boende i Ämnäs, Finström vill bli mer energismarta - byalaget och några engagerade har samlat in material som ska möjliggöra ett projekt inom Flexens projekt Smart Energy Åland. I och med det ska man bli det första medborgarinitiativet inom ramen för det projektet. På ett möte med Leader och Smart Energy Åland diskuterade men även möjligheterna till att bli Ålands första smarta by enligt EUs definition "Smart villages".

Webinar Smart Villages Network
Leader Kantri & Leader Pirkan Helmi, i samarbete med Finlands landsbygdsnätverk arrangerade ett seminarium om Smart villages i september 2020.

Landsbygdsnätverket
Landsbygdsnätverket, för alla som på ett eller annat sätt utvecklar Finland via Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling, har som känt inte haft någon svensk verksamhet under nuvarande programperiod. Tillsammans med svenskfinland påpekade Åland detta och nu arbetar nätverket på att förbättra sig inför framtiden, bland annat genom att tillsätta fyra arbetsgrupper under 2021-2022, varav en är svenskspråkig. Under året har Lokalkraft Leader Åland deltagit på några av de arrangemang som ordnats, bland annat den landsomfattande turnéstarten på Smart landsbygd och framtiden samt Leader aktualitetsdagarna.

Lärandeseminarium: Återhämtning efter Covid-19 på Åland
Ålands landskapsregering arrangerade webbseminariet Återhämtning efter covid-19 på Åland: Kapital- och kompetensförsörjning där man diskuterade vilka ekonomiska och sociala konsekvenser har Covid-19 på Åland, hur vi skall återhämta oss - speciellt med tanke på kapitalförsörjning och kompetensförsörjning, vad LBU-programmet och strukturfondsprogrammet 2014–2020, och de kommande EU- programmen 2021 - 2027 kan tillföra för Åland.

Central Baltic Programming 2021-2027: Thematic seminar Åland
Workshopen VAD BEHÖVER VI SATSA PÅ I VÅRA REGIONER, vid kusten, på öar, i skärgård och glesbygd? inför utformningen av nästa Central Baltic Program hölls i augusti 2020.

Pre-finlandssvenska landsbygdsriksdagen
Den finlandssvenska landsbygdsriksdagen fick ställa om och arrangerade ett kick off-webinarium under hösten. Josefina Syssner (Sverige), biträdande professor i kulturgeografi, författare och föreläsare gav perspektiv på landsbygd, urbanisering och lokal utveckling genom föreläsningen Landsbygdens tid är nu? - Om Corona och konsten att krympa smart. Micke Larsson, utvecklings- och hållbarhetsstrateg vid Ålands landskapsregering och huvudsekreterare för nätverket bärkraft.ax, medlem i nordiska ministerrådets expertgrupp för hållbar utveckling samt suppleant i Finlands kommission för hållbar utveckling höll presentationen Landsbygden är vinnare i ett hållbart Finland. Christell Åström, landsbygdspolitiska rådets generalsekreterare presenterade Landsbygdsbarometern 2020, Ann-Sofi Backgren, SLF, Landsbygdspolitiska Rådets sekretariat, IDNET höll en presentation om sociala innovationer och smarta byar. Dessutom erbjöds tre olika workshops; Distansarbete och multilokalitet, Smart anpassning och hållbarhet i Svenskfinland och på Åland samt Nya former för företagande på landsbygden och skärgården.

Lokalekonomidagarna
Lokalekonomidagarna är en nationell konferens som är återkommande sedan 2003. Temat för i år var "Från kris till möjlighet: Sociala innovationer för klok omställning" - ett kunskapande möte mellan praktiker, forskare och studenter. 2020 var första året som evenemanget hölls helt digitalt. Temat för i år tog sin utgångspunkt i en idé om att de lösningar som hjälper oss gå mot ett hållbart samhälle skapas i mellanrummet och dialogen mellan sektorerna. Konferensen erbjudöd tid för inspiration och samtal. Praktiker, studenter och forskare, entreprenörskap och kultur, föreläsningar och seminarier, mingelsamtal med fika blandades. Huvudtalare var Malin Lindberg, LTU, om sociala innovationer, Erik Westholm, prof emeritus SLU, om att tänka och planera för framtider, Ylva Lundqvist Fridh, Mikrofonden Sverige, om lokala ekonomier och Tim Jackson, om välstånd utan tillväxt. Dessutom fanns en uppsjö av valbara pass att ta del av.

Intervju med LUKE om FLAG på Åland 2014-2020
Naturresursinstitutet LUKE tillsammans med forskare vid Göteborgs universitet gör en jämförelse mellan det finska och svenska FLAG systemet. Forskarna vid LUKE gjorde under 2019-2020 en utvärdering av Finlands FLAG system åt Jord- och skogbruksministeriet i Finland inför den kommande programperioden. Åland var dock inte med, vilket de tyckte var synd och tog därför kontakt för att kunna åtgärda det genom att inkludera Ålands FLAG i jämförelsen mellan Finland-Sverige.

NÄTVERKANDE OCH SAMARBETEN

DELTAGANDE I ÖVERVAKNINGSKOMMITTÉNS MÖTEN

Lokalkraft Leader Åland har deltagit i de två årliga övervakningskommittémöten för de Europeiska strukturfondsprogrammen som genomförs på Åland (ej havs-och fiskeriprogrammet), som under 2020 hölls online.

STYRGRUPPEN FÖR UTVÄRDERING AV LANDSBYGDSUTVECKLINGSPROGRAMMET

Lokalkraft Leader Åland har deltagit i möten med styrgruppen för utvärdering av landsbygdsutvecklingsprogrammet. Utvärderingen utförs av Nordregio och ÅSUB. Under 2020 utfördes en fördjupad årsrapport för 2019 med tematiska fördjupningar.

STYRGRUPPEN FÖR LANDSBYGDSUTVECKLING

Lokalkraft Leader Åland är medlemmar i styrgruppen för landsbygdsutveckling (Ålands landskapsregering) och har under året deltagit i flera möten. Styrgruppens uppgift är att leda landsbygdsutvecklarens arbete, att bredda och utveckla näringsverksamheten och öka dess lönsamhet inom landsbygdsnäringarna.

BÄRKRAFT.AX

Leader Åland är medaktörer i nätverket Bärkraft.ax som arbetar med Utvecklings- och hållbarhetsagenda för Åland. Föreningen har deltagit i medaktörsmöten och evenemang under året, bland annat Bärkraftmötet, där Leaderprojektet Ådans Vänner var nominerade till årets Bärkraftfpris.

ÅLANDS LANDSBYGDSCENTRUM (ÅLBC)

Ålands Landsbygdscentrum är ett frivilligt samarbetsorgan för fjorton olika organisationer med den gemensamma visionen att att utveckla och bredda näringsverksamheten på landsbygden. ÅLBC har en gemensam ledningsgrupp, var Leader Åland ingår, som delar aktualiteter och diskuterar gemensamma frågor en gång i månaden. En gång i månaden arrangeras även en Hållbarhetsfika, som organisationerna turas om att leda. Leader Åland visade två olika filmer från olika projekt på temat hållbarhet under året.

Varje år på Ålands Landsbygdscentrum arrangeras det sk. Startskottet där all personal träffas utanför byggnaden en eftermiddag för att presentera sina verksamheter och lära känna varandra. Under 2020 var det Leader Åland som stod som värdar och bjöd med de övriga organisationerna till de två Leaderfinansierade projekten Grunnebetet i Strömma och Utsiktstornet i Skarpnåtö.

NATIONELLT

ARBETSUTSKOTT SVENSKFINLANDS BYAR

Lokalkraft Leader Åland deltar i ett arbetsutskott under Svensk Byaservice vad gäller aktualiteter och gemensamma satsningar runt om i Svenskfinland och Åland. Under året diskuterades begreppet Smarta byar och kontakt skapades med entusiasterna kring energiförsörjningslösningar i Ämnäs, Finström, som deltar i Smart Energy-projektet

LANDSBYGDSPOLITIK I SVENSKFINLAND: IDNET

Lokalkraft Leader Åland är med i det identitetsbaserade nätverket IDNET, för projektet "Svenskfinland som pilotområde och brobyggare". IDNET är ett av Landsbygdspolitiska rådets fem landsbygdspolitiska nätverksprojekt under 2017-2020 och upprätthålls av Svenska lantbrukssällskapens förbund som är projektkoordinator. Projektledare är Ann-Sofi Backgren och ordförande är riksdagsledamot Anders Norrback.

Nätverkets uppgift är att samla olika finlandssvenska landsbygdsaktörer till ett gemensamt forum. Under året har möten samt webinaret Lokalekonomisk analyser och seminariet om hållbar utveckling och smarta byar ägt rum.

INTERNATIONELLT

HELA NORDEN SKA LEVA

Hela Norden ska leva är en samarbetsorganisation för byarörelserna i Norden vars syfte är att stödja och befrämja all verksamhet som är ägnad att utveckla och vitalisera goda och livskraftiga levnadsförhållanden på landsbygden i de nordiska länderna. Lokalkraft Leader Åland är medlem och därmed Ålands representant. Årets vårmöte planerades äga rum på Färöarna, men på grund av reserestriktioner hölls ett kombinerat vår- och höstmöte online istället.

NORDISKA SKÄRGÅRDSSAMARBETET (NSS)

Lokalkraft Leader Åland representerar Ålands landskapsregering i Nordiska skärgårdssamarbetets styrelse. Under 2020 har NSS arbetat kring bl.a. hållbarhetsplaner, lokalekonomiska analyser, hållbart fiske, besöksnäringens tillväxtpotential och analys av statistik och metoder för insamling av statistik, t.ex. genom mobildata.

Lokalkraft Leader Åland
PB 229, AX-22101 MARIEHAMN
+358 457 345 0450
info@leader.ax
www.leader.ax